

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 22:

Forslag til folketingsbeslutning om domstolsprøvelse af enrumsanbringelse under afsoning og forbud mod enrumsanbringelse af unge under 18 år.

Af Line Barfod (EL) m.fl.
(Fremsat 22/1 2004).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Lene Espersen):

Beslutningsforslaget fra Enhedslisten opfordrer regeringen til i indeværende folketingsår at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de fornødne administrative ændringer, som sikrer, at alle enrumsanbringelser under afsoning ud over 3 måneder i træk eller over 6 måneder inden for 1 år skal kunne indbringes for en domstol, samt at unge under 18 år ikke kan enrumsanbringes. Et næsten identisk beslutningsforslag har været fremsat tidligere og blev førstebehandlet den 7. februar 2002.

Indledningsvis vil jeg sige, at langt de fleste enrumsanbringelser eller tvangsmæssig udelukkelse fra fællesskab, som er den terminologi, der bruges i straffuldbyrdsloven, afsluttes inden 14 dage. Det var også, hvad jeg oplyste her fra talerstolen, da vi sidste gang behandlede enrumsanbringelser. Ser man på første halvår af 2003, var der i denne periode i alt 333 udelukkelse fra fællesskab. Ca. 80 pct. af disse udelukkelse blev afsluttet inden for 14 dage, og kun ca. 3 pct. af dem varede mere end 28 dage. Tallene fra 2002 viser det samme billede.

Når der er truffet beslutning om udelukkelse fra fællesskabet, skal afsoningsinstitutionen mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen til ophør. Ved udelukkelse fra fællesskabet i over 4 uger skal der ske indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen, og herefter skal indberetning ske efter hver efterfølgende 4-ugers-periode. I de gældende regler er der altså allerede fastlagt en central prøvelse af de langvarige udelukkelse fra fællesskab.

Spørgsmålet om, hvilke sagstyper der skal være omfattet af den særlige adgang til domstolsprøvelse i straffuldbyrdsloven, blev nøje overvejet i forbindelse med forberedelsen af lo-

ven. Justitsministeriet vurderede da, at afgørelser om udelukkelse fra fællesskab under afsoning ikke skulle være omfattet af den særlige domstolsprøvelse. Der blev i denne forbindelse lagt vægt på, at afgørelser om udelukkelse fra fællesskab under afsoning er begrundet i hensynet til opretholdelsen af orden og sikkerhed i Kriminalforsorgens institutioner, og at en beslutning om udelukkelse fra fællesskab i vidt omfang beror på en kriminalforsorgsmæssig vurdering.

Indgrebet er fremadrettet og har bl.a. til formål at hindre, at den dømte begår kriminalitet under afsoningen eller undviger. Der er ofte tale om skønsprægede afgørelser, der træffes ud fra et indgående kendskab til miljøet i den pågældende institution, og det blev derfor ikke fundet rigtigt at lade afgørelse om udelukkelse fra fællesskab blive omfattet af den særlige adgang til domstolsprøvelse. De afgørelser, der er omfattet af straffuldbyrdslovens regler om domstolsprøvelse, er navnlig afgørelser, som har lighed med straffesager.

Jeg vil gerne understrege, at det forhold, at afgørelse om udelukkelse fra fællesskab ikke er omfattet af den særlige adgang til domstolsprøvelse efter straffuldbyrdsloven, ikke er ensbetydende med, at afgørelsen slet ikke kan påklages. Afgørelse om udelukkelse fra fællesskab under afsoning kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen og indbringes for Ombudsmanden, og der er desuden naturligvis også mulighed for at lade afgørelsen indbringe for domstolene efter den almindelig regel i grundlovens § 63 om domstolskontrol. En sådan sag er for tiden under anke til Højesteret.

KL 13.10

I foråret 2001 nedsatte Direktoratet for Kriminalforsorgen en arbejdsgruppe med henblik på at overveje, i hvilket omfang ændringerne af reglerne for isolationsfængsling i sommeren 2000 burde have en afsnittende virkning på reglerne om udelukkelse fra fællesskab under afsoning. Jeg orienterede den 30. marts 2003 Retsudvalget om arbejdsgruppens indstilling og om de væsentlige tiltag, indstillingen gav mig anledning til at iværksætte. Blandt tiltagene var fastsættelse af særlige regler vedrørende indsatte, der er udelukket fra fællesskab i mere end 14 dage.

Dette har medført, at Justitsministeriets bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab er blevet ændret med virkning fra den 29. juli 2003. De nye regler indebærer bl.a., at personalet i

fængslerne i særlig grad skal være opmærksomme over for indsatte, der tvangsmæssigt er udelukket fra fællesskab i over 14 dage. Personalet skal også i hvert enkelt tilfælde overveje, om der kan ske gradueringer i udelukkelsen, f.eks. i form af fællesskab med en eller flere andre indsatte, mulighed for at arbejde i fællesskab, eneundervisning eller lignende.

De nye regler medfører også, at denne særlige gruppe af indsatte skal have mulighed for regelmæssige og længerevarende samtaler med præst, læge, psykolog eller lignende, og at de skal tilbydes gratis tv. For de indsatte, der er udelukket fra fællesskab i mere end 3 måneder, er der fastsat regler om, at ud over de ting, jeg netop har nævnt, skal de i videst muligt omfang tilbydes særlig veludstyrede celler, og der skal være mulighed for udvidede besøgstider. Der er altså for nylig iværksat en række tiltag med henblik på at mindske den belastning, som kan være forbundet med en udelukkelse fra fællesskab.

Jeg kan desuden henvide til, at for at begrænse brugen af fuldstændig udelukkelse fra fællesskab har Kriminalforsorgen inden for de sidste år etableret såkaldt særlig sikrede afdelinger i statsfængslerne i Vridsløselille og Nyborg. På disse afdelinger har de indsatte, som der er meget stor risiko for vil forsøge at undvige, mulighed for et begrænset fællesskab med medindsatte på afdelingen. Også i det nye statsfængsel i Østjylland etableres der en særlig sikret afdeling.

Arbejdsgruppen om enrummanbringelse drøftede også spørgsmålet om eventuel domstolsprøvelse af tvangsmæssig udelukkelse fra fællesskabet. Arbejdsgruppen fandt imidlertid ikke grundlag for at foreslå ændringer i de gældende regler. Gruppen henviste ligesom Justitsministeriet til, at afgørelser om udelukkelse er udpræget skønsmæssige afgørelser, som træffes ud fra et indgående kendskab til miljøet i institutionen – et kendskab, som domstolene af gode grunde ikke kan have i samme omfang som Kriminalforsorgen.

Som det fremgår, er jeg helt enig med arbejdsgruppen i vurderingen af spørgsmålet om domstolsprøvelse, og regeringen kan således ikke støtte denne del af beslutningsforslaget.

For så vidt angår den anden del af beslutningsforslaget, nemlig spørgsmålet om forbud mod enrummanbringelse af unge under 18 år, kan jeg oplyse, at arbejdsgruppen om enrum-

anbringelse også drøftede udelukkelse fra fællesskab specifikt vedrørende denne gruppe. Spørgsmålet var, om der burde indføres en ufravigelig tidsmæssig overgrænse for anbringelse af unge i enrum.

Et flertal i arbejdsgruppen anbefalede, at der ikke blev indført en sådan overgrænse. Flertallet lagde i den forbindelse vægt på, at det er de mest afvigende unge, som ikke rummes i lukkede sociale institutioner og derfor er indsat i fængsler og arresthuse. Flertallet lagde også vægt på, at antallet af udelukkelse er meget begrænset for denne gruppes vedkommende, og at udelukkelse som oftest er kortvarige. Endelig fandt flertallet, at der i ganske særlige tilfælde vil være behov for at kunne udelukke disse unge fra fællesskab uden en absolut øvre tidsbegrænsning.

Et mindretal i arbejdsgruppen fandt, at der burde indføres en overgrænse på 8 uger på baggrund af samme hensyn, som førte til fastsættelse af en ufravigelig overgrænse i reglerne om varerægtsfængsling i isolation.

Jeg er enig med arbejdsgruppens flertal i, at der i relation til unge under 18 år skal være mulighed for, at de i særlige situationer kan udelukkes fra fællesskab på samme måde som andre indsatte. Regeringen kan således heller ikke støtte den anden del af beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Lige før diskuterede vi mulighederne for enrummanbringelse.

Jeg er godt klar over, at det er meget kortere tid, der er tale om for børn under 15 år. Nu diskuterer vi så de 15-18-årige, og udgangspunktet her er jo også ifølge FN's børnekonventioner hensynet til børn, som egentlig slet ikke skal anbringes i et fængsel.

Spørgsmålet er: Når de alligevel ulykkeligvis anbringes i et fængsel, skal de så udsættes for den alvorlige belastning, enrummanbringelse eller isolation er? Med de undersøgelser, der foreligger af de påvirkninger, det kan give, bør vi specielt over for helt unge mennesker være meget påpasselige med, hvad vi udsætter dem for i den periode, hvor de stadig danner deres personlighed osv., og jeg forstår ikke, at det ikke skulle være muligt at finde nogle andre løsninger, hvis ministeren virkelig lagde sig i selen sammen med Kriminalforsorgen, selv om der måske er et enkelt eller to tilfælde.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

På det punkt tror jeg godt, jeg kan sige, at fru Line Barfod ikke er enig i regeringens holdning til spørgsmålet.

Jeg vil sige, at det er da positivt, at det er i så få tilfælde, det er nødvendigt. Men jeg synes også, man må anerkende, at de mennesker, der har meget stor indsigt på området, nu har arbejdet med problemstillingen og er nået frem til, at de forslag, som er gennemført, er en afbalanceret måde til at varetage de forskellige hensyn, der skal varetages.

Kl. 13.15

Jeg synes bestemt, det er tiltag, som skal benyttes med allerstørste varsomhed, men på den anden side må man sige, at nogle gange er det måske desværre den eneste mulige løsning, der er tilbage. Derfor synes jeg også, det er rigtigt at fastholde muligheden som en absolut sidste mulighed, hvis man f.eks. har at gøre med en person, som er meget vanskelig at holde inde bag fængslets mure og meget ivrig efter at undslippe. Her bliver man altså nogle gange nødt til at have ganske særlige foranstaltninger, og jeg har meget svært ved at se, at der skulle være andre praktiske løsninger på, hvordan man ellers skulle sikre, at den gruppe, som enrumsanbringelser benyttes over for, ikke undviger eller på anden måde truer sikkerheden i fængslerne.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Line Barfod, sidste spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Hvis vi tager hele spørgsmålet om isolation, har det jo gentagne gange været debatteret, og mennesker med indsigt på området har siddet og foretaget afbalancerede overvejelser osv. og gentagne gange underkendt det, som man tidligere syntes var i orden.

Der er sket en udvikling, og i andre lande klarer man sig jo fuldstændig uden isolation, så hvorfor skulle det ikke også være muligt at sige her i Danmark: Vi vil simpelt hen ikke udsætte nogen, der er under 18 år, for at sidde isoleret. Vi pålægger os selv at bruge de ressourcer, der er nødvendige for at finde nogle andre løsninger, end at unge under 18 år skal anbringes i isolation i fængslerne. Hvorfor kan det ikke lade sig gøre?

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

Der er jo sket en udvikling på området, og som jeg også tilkendegav i min tale, er bekendtgørelsen også ændret, sidste gang i sommeren 2003, hvor man fulgte arbejdsgruppens indstillinger.

Jeg vil også sige til fru Line Barfod, at det er jo ikke sådan, at jeg står her og siger, at de regler skal gælde de næste 20 år frem. Det kan godt være, praksis ændrer sig, det kan være, der kommer nye muligheder osv., og så synes jeg da, man skal være åben over for igen at justere reglerne. Men der har været en meget grundig gennemgang af reglerne af meget kompetente mennesker, og reglerne blev justeret for ganske kort tid siden, så derfor finder jeg, at i hvert fald på nuværende tidspunkt er der ikke behov for yderligere justeringer.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Birthe Rønn Hornbech som ordfører.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg kan indlede med at sige, at Venstre helt kan tilslutte sig det, justitsministeren har sagt. Det var sådan set også det, vi ville have sagt, hvis vi ikke havde hørt justitsministeren sige det, så der er sådan set ikke så meget at tilføje.

Det er, som ministeren var inde på, rent tal-mæssigt ikke noget særlig stort problem. Men det skal selvfølgelig ikke afskære os fra hele tiden at sørge for, at vore principielle holdninger også er i overensstemmelse med den virkelighed, vi kan fastsætte herindefra.

Spørgsmålet om domstolsprøvelse var ministeren også inde på, og det blev remset op, hvad der i øvrigt er af klagemuligheder. Vi havde også den diskussion i en anden sammenhæng forleden dag, og vi i Venstre synes, der er tilstrækkelig retssikkerhed med de klagemuligheder, der er. Der er derudover i sommer udarbejdet en ny bekendtgørelse, som siger, at personalet skal være opmærksom på specielt de unge, der er i isolation.

Den foregående ordveksling får mig til at rejse dette spørgsmål over for fru Line Barfod: Hvis vi nu helt aktuelt sagde, at unge under 18 år slet ikke kan enrumanbringes, hvordan ville virkeligheden så se ud? Lad os nu forestille os, at en ung simpelt hen ikke kan tåle at se andre mennesker, uden at han absolut skal slå dem, hvad er det så for en virkelighed, fru Line Barfod forestiller sig? Hvilke af de andre indsatte skal belemres med hans tilstedeværelse? Det

kan ikke være voksne, for det er jo i strid med konventionerne, men skal det så være en anden ung, som har nogle andre, men også meget massive problemer?

Som skrevet står: Når to blinde tager hinanden i hånden, falder de begge to i grøften, og frisk vin på gamle sække gør heller ikke tingene bedre. Det skulle fru Line Barfod måske læse. Men giv mig i hvert fald nogle praktiske svar, så jeg kan se, hvad det egentlig er, fru Line Barfod i virkeligheden ønsker af os andre i denne situation. Som fru Line Barfod selv har været inde på, er det meget ekstremt, hvis en 15-18-årig overhovedet havner i fængselsvæsenet og yderligere kommer i isolation, men hvad er det helt præcist, fru Line Barfod mener, det offentlige skal tilbyde, hvis vi forudsætter, at den pågældende ikke må genere andre?

Kl. 13.20

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Hvis der er et menneske, der slet ikke kan tåle at se andre uden at begynde at slå dem, vil jeg sige, at så er vi nok ovre i psykiatrien. Så burde vedkommende nok høre til i det psykiatriske system.

Eftersom vi grundlæggende mener, at de 15-18-årige ikke hører hjemme i fængslerne, mener jeg faktisk, at det, der skal til, er, at vi lægger noget mere pres og nogle flere ressourcer over på det sociale system og det psykiatriske system og sikrer, at der er nogle her, der kan tage sig af de unge. Der er jo indimellem sociale institutioner, som godt kan tage sig af nogle af dem, men det koster.

Ideen er, at hvis man bruger ressourcerne her og ansætter de nødvendige pædagoger, og hvem der ellers skal til for at tage sig af dem, kan man også nogle gange få dem rettet op, så de lærer at lade være med at slå på andre og kommer ud af deres kriminalitet. Det er det, jeg mener vi skal overveje: Skulle vi ikke bruge ressourcerne her i stedet for at isolere de unge i fængslerne med risiko for, at de så får det endnu værre?

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg forstår ikke helt argumentationen, for hvis de er ovre i psykiatrien, er de ovre i et system, hvor man forlanger, at de skal have ret til enrum. Det er derfor, jeg ikke kan få tingene til at passe. Jeg er meget opmærksom på, hr. for-

mand, at nu er det mig, der begynder at stille spørgsmål til ordføreren, men det er sådan set også en fejl, at det ikke foregår på den måde, når det er et oppositionsforslag.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Jeg synes, det er fint med en debat, og det er vel også det, vi gerne ville opnå.

Jeg er godt klar over, at der også i psykiatrien er mulighed for at bruge magt, ligesom der er i det sociale system: Vi havde jo forleden sagen med den dreng, der fik tape for munden. Men pointen er, at når man er i fængsel, er der i forvejen ganske mange indskrænkninger, og vi ved, at isolationsfængsel giver påvirkninger, som kan betyde, at folk bliver nedbrudt. Derfor mener jeg altså, at vi slet ikke skal bruge det over for dem, der er under 18 år, fordi det kan medføre endnu større påvirkninger, end hvis man er voksen.

Jeg mener, vi må prøve at finde nogle andre løsninger i andre systemer. Fordi man er i psykiatrien, behøver man jo ikke at blive anbragt i enrum. Her kan man godt være sammen med andre, der kan f.eks. være nogle plejere og andre, der tager sig af en.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg synes alligevel, fru Line Barfod måske er lidt på skred væk fra det, jeg vil tillade mig at kalde sund fornuft, så jeg tror, at i udvalget vil jeg forsøge at overbevise fru Line Barfod om, at den kategoriske regel, som fru Line Barfod gerne vil have, duer altså ikke.

Det, jeg oprindeligt ville have konkluderet, vil jeg så konkludere nu, nemlig at vi kan ikke stemme for fru Line Barfods forslag. Men lad os diskutere det videre i Retsudvalget.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Morten Bødskov som ordfører.

Morten Bødskov (S):

Foranlediget af den hidtidige debat er det måske indledningsvis værd at understrege, at med den ændring af straffuldbyrdelsesloven, som fandt sted i juli 2001, blev det muligt for indsatte at få prøvet eksempelvis en afgørelse om isolation ved domstolene. På den måde mener vi faktisk, at den tidligere SR-regering fik skabt klarhed og fastsat præcise regler for, inden for hvilken tidsfrist indsatte kan indbringe en afgørelse om en

anbringelse, som er særlig indgribende over for den indsatte.

Forslaget her handler imidlertid ikke om isolation, men om enrumsanbringelser eller, som det også hedder, udelukkelse fra fællesskabet. Den type anbringelser er ikke omfattet af 2001-ændringen af straffuldbyrdesloven, og det er der faktisk en god grund til.

Udelukkes en indsat fra fællesskab på en institution, sker det på baggrund af en konkret vurdering i kriminalforsorgen. Afgørelsen baserer sig på et skøn over nødvendigheden af udelukkelsen, et detaljeret kendskab til miljøet på den enkelte institution og ud fra en hensyntagen til opretholdelse af sikkerhed, ro og orden på den pågældende institution – et kendskab, man må sige, at domstolene vel næppe er i besiddelse af.

Endelig er det vanskeligt at sidestille udelukkelse fra fællesskab med isolation. Det første har bl.a. til formål at sikre, at den dømte ikke begår kriminalitet under afsoningen eller forsøger at undvige, mens den isolation, der finder sted under varetægtsfængsling, har til formål at forhindre, at den sigtede vanskeliggør efterforskning af sagen.

Vi vil gerne fra Socialdemokratiets side tilkendegive, at udelukkelse fra fællesskabet ikke skal bruges efter forgodtbefindende. Det er et alvorligt indgreb i den enkeltes afsoning, og for Socialdemokratiet er det derfor også afgørende, at alle indsatte i Kriminalforsorgens institutioner er i stand til at afsone i trygge rammer uden risiko for trusler eller lignende fra medindsatte.

Kl. 13.25

På den baggrund er vi også tilfredse med det resultat, som er kommet ud af det udvalgsarbejde under Kriminalforsorgen, som justitsministeren tidligere har redegjort for, og som vedrører udelukkelse fra fællesskabet. Af arbejdsgruppens rapport fremgår det, at antallet af tvangsmæssige udelukkelse fra fællesskabet, der varer mere end 4 uger, er relativt få, og udelukkelse fra fællesskabet bør selvfølgelig også begrænses mest muligt. Overstiger udelukkelsen 14 dage, fremgår det også af rapporten, at den udelukkede jævnligt bør overvåges, og det bør selvfølgelig også nøje vurderes i hvert enkelt tilfælde, om udelukkelsen skal kombineres med et samvær med andre medindsatte. Endelig anbefaler arbejdsgruppen, at der fortsat helt undtagelsesvis bør være mulighed for at kunne udelukke unge under 18 år fra fællesskabet.

På baggrund af det arbejde, som er foretaget i arbejdsgruppen, og fordi vi lige har hørt fra justitsministeren, at en række af anbefalingerne er på vej til at blive realiseret, føler Socialdemokratiet, at der er et godt grundlag for det videre arbejde med at sikre, at når der finder udelukkelse sted fra fællesskabet i Kriminalforsorgens institutioner, sker det fortsat på en forsvarlig måde over for de indsatte, samtidig med at det selvfølgelig stadig skal være nødvendigt at opretholde sikkerhed, ro og orden på den enkelte institution. På baggrund heraf bliver konklusionen, at Socialdemokratiet ikke kan støtte Enhedslistens beslutningsforslag.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til hr. Bødskov og indbyder hr. Per Dalgaard på talerstolen som ordfører.

Per Dalgaard (DF):

Vi har her igen et af de forslag, hvis tekst kan få enhver forstandig person til at tænke, at her er noget galt. Enrumsanbringelse – hvad er dog det for noget? Sættes folk i fangehuller, eller hvad er det, der foregår?

Der foregår ikke anbringelse i enrum, såfremt der ikke er en god grund til det, og det ved Enhedslisten godt. Men når forslaget fremsættes, ser det ud, som om Enhedslisten er de eneste humanister her i verden, i hvert fald her i Danmark. Men det er selvfølgelig noget sludder.

Der er gode grunde til, at nogle indsatte vælger at lade sig isolere. Det kan være angst for stærke fanger, som de måske har et udestående med. Det kan imidlertid også ske som en disciplinær straf eller på grund af, at den indsatte er farlig for sig selv eller måske for sine medfanger.

Enhedslisten skriver i forslaget, at der er flere eksempler på, at indsatte bliver anbragt i enrum i årevis. Jeg har fundet frem til noget materiale fra Kriminalforsorgen, og det drejer sig om to styks, som dog havde mulighed for at anke afgørelsen. For nærværende er de nok ikke længe i enrum, men dengang undersøgelsen blev lavet tilbage i oktober 2001, havde de mulighed for gårdture og telefonisk kontakt med omverdenen, og den ene havde yderligere mulighed for samvær med fællestalsmanden og sin kæreste. Helt så slemt, som begrebet enrumsanbringelse lyder, er det altså ikke, så Dansk Folkeparti kan ikke støtte forslaget.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Så er det hr. Helge Adam Møller som ordfører.

Helge Adam Møller (KF):
Det kan Det Konservative Folkeparti heller ikke.

Vi drøftede stort set nøjagtig det samme forslag for et par år siden. Jeg gav klart og tydeligt udtryk for den konservative holdning dengang, og den har overhovedet ikke ændret sig. Indsætte, der udelukkes fra fællesskab, er selv årsag til dette.

I øjeblikket kan man anke afgørelsen til Direktoratet for Kriminalforsorgen; og hvis deres afgørelse går en imod, kan man gå til Ombudsmanden, og det synes vi er rigeligt. Vi synes ikke, der er nogen grund til at belemre domstolene med det, så vi afviser forslaget.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Fru Anne Baastrup som ordfører.

Anne Baastrup (SF):
Hr. Helge Adam Møller glemmer vist, at hr. Helge Adam Møller ikke deltog sidste gang, forslaget blev behandlet, men at det var fru Carina Christensen, der overtog hr. Helge Adam Møllers ordførerskab. Men sådan er der så meget.

Enhedslisten skal have ros for at rejse denne debat med ujevne mellemrum. Jeg husker stadig væk, da SF i midten af 1980'erne fik vedtaget et beslutningsforslag om, at man skulle undersøge, i hvilket omfang isolation var farlig for folk. Det tog så 10 år, før man blev færdig med den undersøgelse, og først her i 1990'erne fik vi begrænset mulighederne for at isolere.

Kl. 13.30

Det er klart, at der nu er en viden om, at isolation, enrumsanbringelse, er eller kan være farlig for et menneskes psykiske udvikling. Derfor er det også fint, at man med det her pres konstant får tvunget Justitsministeriet til at forholde sig til udviklingen af enrumsanbringelser.

Vi kan også se på arbejdsgruppens konklusioner, at man erkender, at man skal være meget opmærksom på de mennesker, der sidder i enrum, og erkende, at det kan være et psykisk meget alvorligt problem for den pågældende.

Når det så drejer sig om unge under 18 år, så synes jeg også, at vi skal mindes den undersøgelse, som Retsudvalget blev orienteret om, da vi var sammen med Fyns Amt. Der fortalte den ansvarlige for Fyns Amtskommune, at der er lavet en undersøgelse blandt de unge i de fynske institutioner, hvor det viser sig, at op til 69 pct.

af unge på sikrede institutioner har psykiske lidelser.

Man kan meget vel forestille sig, at hvis en ung lander i et fængsel, en ung, som oven i købet er psykisk ustabil, og derefter sættes isolation af den ene eller den anden grund, kan det være meget ødelæggende for den pågældendes udvikling og den pågældendes sundhed.

Derfor er det vigtigt, at Enhedslisten konstant holder det her pres. SF stemmer ligesom sidst for, hvis det lander til anden behandling i salen.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg vil godt spørge fru Anne Baastrup: Vi har denne 17-årige, som man af den ene eller den anden grund – det kan være på grund af disciplinære vanskeligheder eller trusler mod medfanger – bliver nødt til i øjeblikket at sætte i enrum. Det vil SF ikke være med til, men skal han så sættes sammen med en anden 17-årig, som er lige så kriminel? Han må jo ikke sættes sammen med en voksen kriminel – sådan har jeg forstået SF's retspolitiske tanker.

Hvem er det, vi skal sætte ham sammen med? Er det bedre, at vi sætter to ekstremt kriminelle sammen, så de er isolerede sammen og rigtig kan blive mere kriminelle, end at vi lader ham sidde alene? Man må have et modforslag.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Det, der er vigtigt i den type eksempler, er at finde ud af, hvorfor den pågældende er så ekstremt voldelig. Det hjælper jo ikke at sætte ham i enrum. Han er jo lige så voldelig, når han kommer ud. Han bliver ikke rask af at blive sat i enrum.

Hr. Helge Adam Møllers opfattelse af mennesket går på, at man kan true og straffe folk til at ændre sig. Det kan man ikke. Man kan ændre noget i menneskers hoveder, hvis de er sammen med almindelige mennesker. Der er andre muligheder for at få denne voldelige adfærd ud. Vi har på nuværende tidspunkt et projekt, hvor det er tidligere kriminelle, der deltager i det projekt, hvor man bl.a. har meditation, brydetræning og andet, og de folk lærer at styre sig selv.

Hr. Helge Adam Møller er meget optaget af cognitive skill-programmerne, lær at styre dig selv-programmerne. Det er i et samspil med andre mennesker, de lærer at styre sig selv. De lærer ikke at styre sig selv ved bare at sidde alene. De bliver mere tosset oven i hovedet af det.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Nu foretrækker jeg selv at sige, hvilke holdninger jeg har, for så bliver det mere præcist og nøjagtigt. Jeg har megen tiltro til, at der er mulighed for at forbedre mennesker, specielt hvis man griber ind meget, meget tidligt.

Men et langt livs erfaring har også lært mig, at i nogle situationer drejer det sig altså om at beskytte nogle andre medmennesker. Vi kan godt have personer, også 17-18-årige, som er en fare for de andre indsatte eller for fængselsfunktionærerne, og derfor bliver de i en periode nødt til sidde i en enecelle. Det er altså for at beskytte nogle andre mennesker, og så kan fru Anne Baastrup komme med al sin rundbordspædagogik, men når der først er to-tre andre, der er slået ned, er der ingen, der takker fru Anne Baastrup. Jo, måske et par andre SF'ere, men i hvert fald ikke mig.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Da Folketingets Retsudvalg var på besøg i Vestre Fængsel, snakkede vi også med en ung, som havde meget vanskeligt ved at styre sig selv. Det, han forklarede, var, at det var kontakten til en fængselsbetjent, der fik ham til at se sig selv som en almindelig ung, der bare var rundtosset.

Det er det, der skal til. Det er jo ikke bare at lade dem sidde for sig selv uden menneskelig kontakt. Det er at skabe en kontakt med et voksent menneske, som kan håndtere dem. Det er jo det, der flytter. Det flytter ikke bare at sidde alene med sine tanker. Det flytter at have en voksen, man kan være sammen med, som kan lære én at opføre sig ordentligt.

Kl. 13.35

Morten Østergaard (RV):

Det Radikale Venstre har sympati for forslaget fra Enhedslisten.

Det er allerede fastslået, at isolation og enrumsanbringelse er nedbrydende for den indsatte. Danmark er da også ved at fjerne sig fra tidligere tiders rekordlange isolationsfængslinger. Alligevel kan der være grund til at se på enrumsanbringelser under afsoning. De hårde miljøer i de overfyldte fængsler kan befrygtes at øge vanskelighederne for svage fanger og dermed hyppigheden af enrumsanbringelser.

Vi deler altså bekymringen over enrumsanbringelsers psykiske konsekvenser, og vi kan ikke i dag undlade at lade tankerne vandre til

debatten i går om L 122, hvor ministeren betone de resocialisering af kriminelle. Vi tror ikke, at enrumsanbringelser af længere varighed og af børn under 18 år i særdeleshed fremmer vores fælles sag med ministeren om dekriminalisering af indsatte.

Vi ønsker derfor i dag at udtrykke sympati for forslaget.

Jann Sjursen (KD):

Kristendemokraterne har bestemt også sympati for det fremsatte beslutningsforslag fra Enhedslisten. Da vi før behandlede L 133, hvor diskussionen om enrumsanbringelse var lidt indblandet, udtrykte jeg i den forbindelse vores klare betænkelighed ved at sætte børn under den kriminelle lavalder i enrum. Bekymringerne er heller ikke mindre, når vi taler om børn og unge, altså en aldersgrænse, der hedder 18 år.

Derfor har vi som sagt også sympati for Enhedslistens beslutningsforslag, også for den adgang til domstolsprøvelse, som er et andet element i beslutningsforslaget. Det er klart, at hvis man beslutter sig for noget sådant i forbindelse med et så drastisk indgreb, som enrumsanbringelse er med udelukkelse fra fællesskabet, skal det selvfølgelig i givet fald erstatte andre klagemuligheder, så man ikke bare får endnu en mulighed for at klage eller få prøvet sin sag. Forslagets gennemførelse vil derfor selvfølgelig også betyde, at man må rationalisere i klageadgangen i øvrigt.

Med disse ord vil jeg tilkendegive, at vi er positivt indstillet over for Enhedslistens beslutningsforslag. Det er vi altså først og fremmest, fordi isolationsfængsling, det, at man bliver anbragt uden for fællesskabet, er et drastisk indgreb. Det kan være nødvendigt, og det kan bruges mod personer over 18 år, men når vi kommer under 18-års-grænsen, og når vi taler om, hvilke muligheder der er for at få prøvet sagen, synes vi, der kan være behov for ændringer i lovgivningen, på trods af at der de senere år er sket ændringer, også med støtte fra Kristendemokraternes side.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Ordføreren for forslagsstillerne, fru Line Barfod.

Line Barfod (EL):

Jeg vil gerne takke for debatten. Jeg synes faktisk, at debatten viser, at holdningerne har ændret sig ganske meget, siden vi havde denne debat for et år siden. Sidste år da vi havde debat-

ten, var der mange, der sagde, at de gerne ville nå at læse den rapport, der lige var kommet fra arbejdsgruppen, og afvente de høringssvar, der kom. Det, der kom fra arbejdsgruppen og i høringssvarene, har så åbenbart gjort lidt indtryk.

Hvor debatten sidste år fra nogle partiers side gik på, at folk, der sad i fængsel, selv var ude om det, så dem kunne man nærmest behandle, som man havde lyst til – var det lige før, at det gik på – er det i dag helt klart, at der er en bekymring over enrumsanbringelser og et ønske om at nedbringe det mest muligt.

Jeg er meget glad for ministerens tilkendegivelse om, at der er en udvikling i gang, hvor man mindre og mindre skal bruge enrumsanbringelser, og hvor vi sandsynligvis inden for en overskuelig årrække ophører fuldstændigt med enrumsanbringelser af unge under 18 år. Vi ser gerne, at det går ret hurtigt, men det glæder mig, at der nu er bred opbakning til, at det er den vej, vi skal. Så er vi da kommet et langt stykke længere, end vi var sidste år.

Jeg vil selvfølgelig især takke SF, De Radikale og Kristendemokraterne for deres opbakning til vores forslag, og jeg håber, det lykkes os at få lagt så stort pres på, så enrumsanbringelserne af de under 18-årige helt ophører, og at vi på sigt får dem helt ud af fængslerne, hvor de absolut ikke hører hjemme.

Kl. 13.40

I forhold til enrumsanbringelser af de over 18-årige går vores forslag alene på, at der skal være mulighed for en domstolsprøvelse, når man har siddet i mere end 3 måneder i træk eller mere end 6 måneder i løbet af et år, hvilket er en ganske lang periode at sidde isoleret. Jeg snakker ikke om de frivilligt isolerede – der er et andet problem, det er jeg enig i, men det er ikke det, debatten drejer sig om i dag – men om dem, der er enrumsanbragt i lang tid, hvor man altså mener, at det er nødvendigt af disciplinære grunde.

Jeg har svært ved at se, at det ikke skulle være muligt med en domstolsprøvelse. Argumentet fra de partier, der har været imod forslaget, har været, at det er for indviklet for domstolene at tage stilling til det, at der ligger for meget skøn i det, fordi det er en disciplinær afgørelse truffet af fængslet på baggrund af forholdene i fængslerne. Men jeg mener altså, at med de afgørelser, domstolene ellers er i stand til at træffe i ganske mange indviklede sager, må det også være muligt for domstolene i denne type sager.

Det er jo også det, Hans Jørgen Engbo giver udtryk for i sit høringssvar. Han mener, at det må være muligt at lave en domstolsprøvelse for enrumsanbringelser under afsoning svarende til nogle af de andre muligheder, der er for domstolsprøvelse.

Jeg vil også gerne sige, at det glæder mig, at også Fængselsforbundet er meget opmærksom på de store problemer, der er ved isolationer, og i deres høringssvar til arbejdsgruppens rapport giver udtryk for, at isolation ofte kan føre til direkte nedbrydelse af mennesker, og at det derfor er meget vigtigt, at man sørger for at gøre alt, hvad man overhovedet kan, for at afhjælpe isolation.

Jeg håber, at vi kan komme længere, og at vi næste gang, vi fremsætter forslaget, kommer endnu længere end denne gang. Jeg er glad for, at vi er nået så langt i forhold til sidste år, det tyder godt for fremtiden.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 30:

Forslag til folketingsbeslutning om inkorporering af FN's børnekonvention i dansk ret.

Af Anne Bastrup (SF) m.fl.
(Fremsat 30/10 2003).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Lene Espersen):

I forbindelse med førstebehandlingen den 16. marts 2003 af SF's forslag til folketingsbeslutning nr. B 72 om børns rettigheder i samfundet,